םד א מיי׳ פ״א מהל׳ שה א מחיי פיים מהכי מתן הלי ד: סה ב מיי שם הלכה ו סמג לאיון עו: ג [מיי פ"ט מהלי קרבן

מוסף רש"י

פסח הלכה חן:

תמה על עצמך וכו'. דס"ל מותר בהנאה כל שבעה וכ"ש לאחר הפסח ופליגא דר' יהודה דאמר חמץ שעבר עליו הפסח **אסור בהנאה** (לעיל כג.).

מוסף תוספות

א. [ד]אי מותר באכילה לר"ש בשש שעות אחרונות. מנא ליה דאתאז אחוזנות, מנא ליחיז אונאן לת״ק דילמא ר״ש היא ואלילה דחמשה עשר קאי. מוס' שלון. ב. דאמר דלא יאכל דוקא הוי איסור הנאה. מוס' הרל"ש. ג. ולאחר זמנו. שם. דמסתבר לדמויי אהדדי כל לאוי דאכילה דכתיבי גבי חמץ. שס. ה. דאפילו ל"כ. ו. בשלמא גבי ערל נימא דר"ל דחייב לאכול נימא דר"ל דחייב לאכול מצה ומרור ומכל מקום פסח לא מצי למיכל בדכתים כל ערל לא יארל בו. שס. ז. וס״ד אמינא כיון דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו ובפסח לא מצי למיכל, במצה ומרור נמי לא אכיל קמ"ל. שס. ח. שאין שום אדם בן גילו חייב למול. מוס׳ גילו חייב למול. שאנד. ט. אע"ג דאי אפשר לו למול מפני הסכנה הוי ערל כיון שהגיע הזמן. תוס' יכמות ע.

רבינו חננאל

ר׳ יוסי הגלילי, מאי היא, דתניא חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו עובר עליו וכו׳ מני, אי ר׳ יהודה, חמץ סתמא קתני דאסור ואפילו אי ר' שמעון

רבי שמעון אומר חמץ לפני ומנו ולאחר ומנו אינו עובר עליו בלא בלום. נראה דלרבי שמעון נהי דאין עובר עליו בלאו

> י הטמחה משמע הח לבדה שורפין בשם ואי מותרת לאכול יאכלנה עד הלילה ועוד דקאמר משעה שאסור באכילה אסור בהנאה אתאן לת"ק מכלל דלרבי שמעון אסור באכילה אע"פ שאינו אסור בהנאה דהיינו אחר שש א ונראה דנפקא ליה מתשביתו ומאך חלק ומשמע תשביתו שלא כדרך הנאה דהיינו אכילה אבל להסיקו תחת תבשילו מותר לרבי שמעון וא״ת למה שורפין בשש לרבי שמעון יסיקנו עד הלילה מעט מעט תחת תבשילו וי"ל דגזרינן שמא יאכלנו וכן לרבי יוסי דשרי חמץ להסיקו תחת הגלילי תבשילו היינו הכל ביחד אבל מעט מעט לה שמה יהכלנו דמסתמה הית ליה אור לארבעה עשר בודקין וכו': אם כן מה תלמור לומר לא תאכל עליו. הלשון דחוק ונראה לרשב"ה דהכי פירושו והלה כבר נאמר תאכל עליו מצות וההוא עליו ע"כ אאכילת פסח קאי הכי נמי לא תאכל עליו חמך קאי נמי אשעת אכילת פסח וקשה אמאי אינטריך קרא להכי מהיכא תיתי שיהא בבל תאכל חמץ בי"ד דהא כולהו קראי מצרכינן לקמן אליבא דרבי שמעון:

וחד לפני ומנו. וא״ת ולחוחיה ב מנלן איסור הנאה לפני זמנו ג דליכא אלא חד לא יאכל וההוא מסברא מוקמינן לתוך זמנו ואור"י כיון דחד מהנהו קראי משמע איסור הנאה לא נחלק ביניהם ::

מחמת דבר אחר. פי׳ רינ״ה מחמת דבר אחר דלאו

מינו דעל ידי שאור מיקרי חמץ טפי משנתחמץ מאליו כדמוכח בפרק כל המנחות (מנחות נב:) אלא כגון שנתחמץ על ידי שמרי יין שמייבשין השמרים בתנור כאשר עושין בארץ אשכנז ול"ד לעיסה שנילושה ביין דלית ביה כרת ויש בה לאו:

ואידך נפקא לה מבערב תאכלו מצות. תימה לר"י דבפ׳ קמא דקדושין (ד׳ מו:) נפקא לן בזמן הזה ממושבותיכם דכתיב גבי מלה והיינו דלא כחד ועוד תימה לרב אחא בר יעקב דאית ליה בשילהי ערבי פסחים (לקמן קב.) מלה בזמן הזה דרבנן ודריש התם לכולהו קרחי דלח ככל התנאים:

בל ערל לא יאכל בו וכל בן נכר לא יאכל בו בו הוא אינו אוכל אבל אוכל הוא במצה ומרור. מימה גבי בן נכר שהוא מומר אמאי

רבי שמעון אומר חמץ לפני זמנו "ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום תוך זמנו עובר עליו בכרת ובלאו ומשעה שאסור באכילה אסור בהנאה אתאן לתנא קמא 10י יוםי הגלילי אומר תמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה ומנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שהוא עובר בלא תעשה שנאמר לא תאכל עליו חמץ דברי רבי יהודה אמר בלא לו ר' שמעון וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות אם כן מה ת"ל לא תאכל עליו חמץ בשעה שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ ובשעה שאינו בקום אכול מצה אינו בכל תאכל חמץ מ"ם דר' יהודה תלתא קראי כתיבי 2לא יאכל חמץ "וכל מחמצת לא תאכלו ילא תאכל עליו חמץ חד לפני זמנו וחד לאחר זמנו וחד לתוד זמנו ורבי שמעון חד לתוך זמנו וכל מחמצת מבעי ליה ילכדתניא (י) יאין לי אלא שנתחמץ מאליו מחמת דבר אחר מנין תלמוד לומר כל מחמצת לא תאכלו לא יאכל חמץ מיבעי ליה 9לכדתניא רבי יוםי הגלילי אומר מנין לפסח מצרים שאין חימוצו נוהג אלא יום אחד תלמוד לומר לא יאכל חמץ וסמיך ליה היום אתם יוצאים ור' יהודה מחמת דבר אחר ⁴ מנא לי' מראפקיה רחמנא בלשון מחמצת דר' יוםי הגלילי מנא ליה אי בעית אימא מדסמיך ליה היום אי בעית אימא יסמוכין לא דריש אמר מר ומנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שהוא עובר בלא תעשה שנאמר לא תאכל עליו חמץ דברי רבי יהודה אמר לו ר' שמעון וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות ורבי יהודה שפיר קאמר ליה רבי שמעון ורבי יהודה אמר לך ההוא לקובעו חובה אפילו בזמן הזה הוא דאתא ור' שמעון לקובעו חובה מנא ליה נפקא ליה ימבערב תאכלו ור' יהודה סמיבעי לי' לממא ושהיה בדרך רחוקה סלקא דעתך אמינא הואיל ובפסח לא יאכל מצה ומרור גמי לא ניכול קמ"ל ור' שמעון ממא ושהיה בדרך רחוקה לא איצמריך קרא דלא גרע מערל ובן נכר דכתיב יוכל ערל לא יאכל בו ייבו הוא אינו

ומשעה שאסור באכילה. היינו משש שעות ולמעלה דאמרן וע"אן לפני זמנו בלאו והא מילתא רבי יהודה האמר לה כדמפרש בגמרא דחמץ לפני זמנו מודה הוא דאסור באכילה משש שעות ולמעלה אתאן לתנא קמא: ממה על עלמך וכו'. דאפילו בתוך המועד מדאמריטן בפ״ק (לעיל דף יד.) אין שורפין תרומה טהורה עם קאמר דמותר בהנאה וקא מתמה אהני דאסרי: לא **האכל עליו.**

משעת שחיטה דהיינו משש שעות ולמעלה שחמה נוטה להעריב: הכי גרסינן חמך אין לי אלא שנחחמך מחליו: מנין לפסח מלרים. שלח נהגו בו איסור חמך אלא יום אחד: ס"ל לא יאכל חמץ וסמיך ליה היום אתם יוצאים. לא יאכל חמך היום: ואי בעית אימא סמוכין לא דריש. רבי יהודה אלא במשנה תורה לחוד והכי שמעינן ליה בפרק קמא דיבמות (ד' ד.ט) הלכך לית ליה לרבי יוסי הגלילי: להובעו חובה. האי שבעת ימים (ב) תאכלו מצות לאו לאקושי איסור חמץ למצות אכילת מצה אתא אלא לאקושי אכילת מלה לאזהרת חמץ לקבוע אכיל' מלה חובה לדורות כל זמן שהוא מוזהר על החמץ ואפילו בזמן שאין פסח דלא תימא על מלות ומרורים יאכלוהו כתיבח אי איכא פסח מיחייב באכילת מלה ואי לה לה: בערב מחכלו מלום. קרה יתירא הוא דהא כתיב על מלות ומרורים יאכלוהו: לטמא ושהיה בדרך רחוקה. שאף על פי שאינו עושה פסח חייב באכילת מנה: לא ניכול. לא נתחייב: ערל. שמתו אחיו מחמת מילה: בן נכר. מיש שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ולא לכל התורה: כתיב בהחי. ערל ובן נכר וכתיב טמא ושהיה בדרך רחוקה דליכול מלות ואף על גב דמלי יליף מיניה הלכך חילטריך היקישא לקובעו חובה. ומקראי אחריני טובא כגון שבעת ימים מצות תאכלוי וכגון מצות יאכל את שבעת הימים י לא נפקא ליה קביעות חובה דהנהו לאו חובה נינהו אלא מצות יאכל ולא חמץ ואם רצה ליזון שלא מחמץ ושלא ממנה הרשות בידו ותדע דהא בכולהו כתיב את שבעת הימים וחובת מלה אינו אלא לילה הראשון כדילפינן בפרק בתרא⁰ אבל מההוא קרא נפקא לן חובת לילה הראשון מדכתיב להיקישה גבי פסח וכדכתיבש תאכל עליו מצות כי פסח לילה הראשון אף היקישא שלא בזמן פסח ללילה ראשון ואהני היקישא לקובעו חובה בזמן הזה ואהני עליו

ב) לקמן מג., ג) לקמן לו:, ד) [ברכות כא: יבמות ד. סנהדרין סז:], ה) לקמן קכ., ו) לקמן לו. וקכ. יבמות על., ו) [וכן בברכות כא:], ה) [במדבר ט], יה״ה״. ט בק"ה. תשותה, י) [שמות יב], ל) [שם יג], () [לקמן קכ.], מ) בק"ה: כדכתיב, כ) [עי׳ בהרא״ש דאסברא טפי דמוקמינן לה בר"ש להד מתני׳ בדף כ:ז. ם) [וע"ע תום לקמן קכ. ד"ה רב אחא בר יעקב], ע) ווע"ע תוס׳ לקמן קכ. ד"ה כל בן נכרן,

תורה אור השלם 1. לא תאכל עליו חמץ יַבְּרָי יְבִּי אָרָי יְבִּי יְבִי מצות לֶחֶם ענִי בִּי בַחַבְּוֹון יָצָאתְ מֵאֶרֶץ יוִם גאלע מארא מגרים מגרים למתו עוֹפּר אָע דיופּעו זייתו ניימי יוֹם צֵאוּוְאָן ַ בְּ בֹּל יְמֵי חַשֶּׁרְּ: דברים טז ג

2. וַיּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם 2. וַיּאמֶר זכור את היום הזה אשר יְצָאתֶם מִמִּצְרִים מָבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹוֶק יְד הוְצִיא יִיְ אָתְכָם מִזֶּה ְולא יַאָבֵל חָמֵץ:

שמות יג ג שמות יג ג 3. כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תאבַלוֹ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם האבלו מצות: שמות יב כ

שטווויב כ 4. הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

שמות יג ד תאכלו מצת עד תאכלו מצת עד הָאֶחֶר וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ הָאֶחֶר וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב: שמות יב יח וְאֶרֶה וְעֶשְּׁוִים לַוֹּוֶשׁ בְּעָרֶב: שמות יב יח 6. וְכִי יָגוּר אִתְּךְּ גַּר ָּיִנְשְׁה פֶּסַח לִייָּי הִמּוֹל לּוּ בָל זְכָר וְאָז יִקְרֵב לַעֲשֹׁתוּ בָל זְכָר וְאָז יִקְרֵב לַעֲשֹׁתוּ והיה כאורח הארץ וכל גרל לא יאכל בו:

הגהות הב"ח (h) גמרא לכדתנית חמץלי: (ג) רש"י ד"הלקובעו וכוי שבעת ימיםתאכל עליו מלות לתו:

> יהודה כתיב בהאי וכתיב בהאי מני מתניתין אי רבי יהודה חמץ סתמא קאמר אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

למימרא דקביעת חובה דהיקישא

לאו לכל שבעה אלא ללילה הראשון:

איצטריך קרא פשיטא שחייב לאכול מצה 🏻 דהא חייב בכל מצות האמורות בתורה ואי קמשמע לן דמצי אכיל מצה אע"ג דאסור בפסח הא נמי פשיטא דאטו מנה קדושה אית בהי וי"ל דאינטריך להיכא דנשחט הפסח כשהיה מומר ועשה משובה דאף על גב דלא אכיל בפסח דאין נאכל אלא למנויו ז מכל מקום חייב לאכול מלה ומרורש:

אוכל אבל אוכל הוא במצה ובמרור ורבי

ערד. פי׳ הקונטרס שמתו אחיו מחמת מילה ולפירושו פסול נמי בתרומה דבהערל (יבמות ע. ושם) יליף תרומה מפסח בגז"ש דתושב ושכיר והא דמיבעיא לן התם (דף עא) ערל קטן מהו לסוכו שמן של תרומה ערלה שלא בומנה פוסלת או לא יש לחלק בין שלא בומנה דקטן שאין חייב למול כיולא בו 🏾 למתו אחיו מחמת מילה דכיולא בו חייבין 🌣 וחדע דהא טומטום אינו אוכל בתרומה בפרק הערל (שם עב.) אף על גב דמסברא אין חייב לקרוע הוא הדין מתו אחיו מחמת מילה דאינו אוכל אף על גב דאינו חייב למול: